CYMRAEG

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Cymraeg 2050: Miliwn o siaradwyr

Cynllun gweithredu 2019–20

Cymraeg 2050: Miliwn o siaradwyr, Cynllun gweithredu 2019–20

Cynulleidfa

Adrannau Llywodraeth Cymru; cyrff cyhoeddus yng Nghymru; cyrff y trydydd sector yng Nghymru; cwmnïau'r sector preifat yng Nghymru; sefydliadau addysg yng Nghymru; sefydliadau sy'n gweithio i hybu'r defnydd o'r Gymraeg; sefydliadau sy'n gweithio gyda theuluoedd, plant a phobl ifanc, a chymunedau; a phartïon eraill â diddordeb.

Trosolwg

Dyma gynllun gweithredu Gweinidogion Cymru ar gyfer 2019–20, a baratowyd yn unol ag Adran 78 o Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006, sy'n esbonio sut byddant yn gweithredu'r cynigion a amlinellir yn eu strategaeth, *Cymraeg 2050: Miliwn o siaradwyr*, yn ystod y flwyddyn honno. Mae'r cynllun gweithredu yn adlewyrchu'r blaenoriaethau ar gyfer gweithredu'r strategaeth a nodwyd yn *Cymraeg 2050: Miliwn o siaradwyr, Rhaglen waith 2017–21*, a gyhoeddwyd ar y cyd â'r Strategaeth Cymraeg 2050.

Rhagor o wybodaeth

Dylid cyfeirio ymholiadau am y ddogfen hon at:
Uned y Gymraeg
Llywodraeth Cymru
Parc Cathays
Caerdydd
CF10 3NQ

e-bost: UnedIaithGymraegWelshLanguageUnit@llyw.cymru

@Cymraeg

Facebook/Cymraeg

Copïau ychwanegol

Mae'r ddogfen hon ar gael ar wefan Llywodraeth Cymru yn www.llyw.cymru/ygymraeg

Dogfennau cysylltiedig

Mesur y Gymraeg (Cymru); *Cymraeg 2050: Miliwn o siaradwyr* (2017); *Cymraeg 2050: Miliwn o siaradwyr, Rhaglen waith 2017–21* (2017); *Adroddiad technegol: Amcanestyniad a thaflwybr nifer y siaradwyr Cymraeg tair oed a throsodd, 2011-2050* (2017); *Y Gymraeg mewn addysg: Cynllun gweithredu 2017–21* (2017); *Symud Cymru Ymlaen 2016–2021* (2016)

© Hawlfraint y Goron 2019 WG37608 ISBN digidol 978 1 83876 064 9

Cynnwys

Cyflwyniad **2**

Thema 1: Cynyddu nifer y siaradwyr Cymraeg **3**

Thema 2: Cynyddu'r defnydd o'r Gymraeg **13**

Thema 3: Creu amodau ffafriol – seilwaith a chyd-destun **18**

Cyflwyniad

Cyhoeddwyd Strategaeth y Gymraeg Llywodraeth Cymru, *Cymraeg 2050: Miliwn o siaradwyr*, ym mis Gorffennaf 2017. Cyhoeddwyd y ddogfen *Cymraeg 2050: Miliwn o siaradwyr, Rhaglen waith 2017–21* ar y cyd â Strategaeth *Cymraeg 2050* ac mae'n cynnwys amcanion ar gyfer pedair blynedd cyntaf y strategaeth.

Mae Adran 78 Deddf Llywodraeth Cymru 2006 yn gosod dyletswydd ar Weinidogion Cymru i gyhoeddi cynllun gweithredu blynyddol yn esbonio sut y byddant yn gweithredu'r cynigion a amlinellir yn Strategaeth *Cymraeg 2050* yn ystod pob blwyddyn ariannol. Dyma'r cynllun gweithredu ar gyfer 2019–20.

Mae'r cynllun gweithredu hwn yn adlewyrchu themâu *Cymraeg 2050: Miliwn o siaradwyr*.

- **Thema 1: Cynyddu nifer y siaradwyr Cymraeg.**
- **Thema 2: Cynyddu'r defnydd o'r Gymraeg.**
- **Thema 3: Creu amodau ffafriol – seilwaith a chyd-destun.**

Mae'r pwyntiau gweithredu ar gyfer y flwyddyn adrodd 2019–20 wedi'u gosod yn erbyn yr amcanion fel y'u nodwyd yn *Cymraeg 2050: Miliwn o siaradwyr* a *Cymraeg 2050: Miliwn o siaradwyr, Rhaglen waith 2017–21*.

Thema 1: Cynyddu nifer y siaradwyr Cymraeg

Targed: Nifer y siaradwyr Cymraeg i gyrraedd 1 miliwn erbyn 2050.

1. Trosglwyddo'r iaith o fewn y teulu

Ein nod: rhoi'r cychwyn gorau yn yr iaith i'n plant drwy gynyddu cefnogaeth i deuluoedd drosglwyddo'r iaith yn y cartref.

Amcan 2017–21	Blwyddyn adrodd 2019–20
1.1 Cydweithio â'r prif randdeiliaid i ddatblygu polisi cenedlaethol sy'n seiliedig ar waith ymchwil diweddar yn amlinellu sut rydym yn bwriadu sicrhau bod rhieni/gofalwyr yn cael y cymorth gorau posibl i gyflwyno'r Gymraeg i'w plant.	Bydd polisi ar drosglwyddo'r Gymraeg o fewn y teulu yn cael ei gyhoeddi yn ystod 2019-20, wedi ei ategu gan gynlluniau peilot i dreialu gwahanol ymyraethau â'r nod o gynyddu'r niferoedd sy'n siarad Cymraeg gyda'u plant.
1.2 Adolygu a mireinio Rhaglen Cymraeg i Blant i sicrhau ein bod yn parhau i roi'r wybodaeth a'r gefnogaeth sydd ei hangen ar rieni/gofalwyr i wneud dewis gwybodus ynghylch cyflwyno'r Gymraeg i'w plentyn yn y cartref.	Cychwynnodd rhaglen Cymraeg i Blant yn Ebrill 2016. Mae'n adeiladu ar y cynnydd a wnaed gan ei ragflaenydd, 'Twf'. Bydd argymhellion gwerthusiad annibynnol o'r rhaglen a gyhoeddwyd fis Chwefror 2019, yn cael eu plethu i weithrediad Cymraeg i Blant o fis Ebrill 2019 ymlaen.
1.3 Parhau i weithio gyda GIG Cymru i sicrhau bod bydwragedd, ymwelwyr iechyd a phartneriaid eraill yn rhannu gwybodaeth am fanteision trosglwyddo'r iaith mor gynnar â phosibl, a bod rhieni newydd a darpar rieni yn deall y gefnogaeth sydd ar gael iddynt.	Bydd y rhaglen Cymraeg i Blant yn parhau i gydweithio gyda phartneriaid ym maes iechyd ac mewn meysydd eraill er mwyn rhannu gwybodaeth gyda rhieni a darpar rieni am drosglwyddo iaith. Bydd y gwaith hwn yn cymryd i ystyriaeth argymhellion gwerthusiad o'r rhaglen Cymraeg i Blant a gyhoeddwyd fis Chwefror 2019 – gweler 1.2.

2. Y blynyddoedd cynnar

Ein nod: ehangu darpariaeth drwy gyfrwng y Gymraeg yn y blynyddoedd cynnar fel pwynt mynediad i addysg cyfrwng Cymraeg.

Amcan 2017–21	Blwyddyn adrodd 2019–20
Carreg filltir: Cefnogi'r gwaith o ehangu darpariaeth cyfrwng Cymraeg y blynyddoedd cynnar i 40 yn fwy o grwpiau meithrin erbyn 2021 er mwyn hwyluso dilyniant i addysg cyfrwng Cymraeg, a hynny er mwyn cyrraedd 150 yn fwy o grwpiau meithrin dros y degawd nesaf.	Gan adeiladu ar y cynnydd a wnaed yn ystod 2018-19, bydd rhaglen benodol wedi'i rheoli gan Mudiad Meithrin yn parhau i sefydlu cylchoedd meithrin newydd yn ystod 2019-20. Bydd tystiolaeth gyfredol yn cael ei defnyddio er mwyn sicrhau bod y rhain yn cael eu sefydlu mewn ardaloedd lle mae diffyg darpariaeth ar hyn o bryd, a bod eu sefydlu yn debygol o arwain at gynnydd yn nifer y plant mewn addysg Gymraeg.
2.1 Gweithredu'r Cynnig Gofal Plant ar draws Cymru, gan sicrhau mwy o leoedd gofal plant cyfrwng Cymraeg dan nawdd y llywodraeth, a chryfhau'r ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg ar sail yr wybodaeth a ddaw i law yn ystod cyfnod gweithredu cynnar y cynnig o fis Medi 2017.	Bydd y Cynnig Gofal Plant yn parhau i gael ei ymestyn i ardaloedd newydd yn ystod 2019-20. Byddwn yn defnyddio'r wybodaeth a gesglir am ddefnydd teuluoedd o wasanaethau cyfrwng Cymraeg a dwyieithog wrth ddatblygu rhaglenni eraill. Bydd negeseuon Cymraeg i Blant am ofal plant ac addysg Gymraeg yn cael eu plethu i ymgyrch gyfathrebu y Cynnig Gofal Plant er mwyn annog cynifer o deuluoedd â phosibl i fanteisio ar ofal plant cyfrwng Cymraeg drwy'r Cynnig. Byddwn yn gweithio gydag awdurdodau lleol i roi ar waith prosiectau cyfwerth â £33m i adnewyddu lleoliadau gofal plant cyfredol a datblygu lleoliadau gofal plant newydd.
2.2 Parhau i gefnogi'r ddarpariaeth gofal plant cyfrwng Cymraeg bresennol gan gynorthwyo darparwyr i ehangu a dod yn hunan-gynhaliol, yn ogystal â chefnogi ehangu'r ddarpariaeth i greu 40 yn fwy o grwpiau meithrin gan dargedu mannau wedi'i hadnabod trwy weithgarwch y Cynnig Gofal Plant lle mae'r ddarpariaeth yn dameidiog ar hyn o bryd.	Bydd ystod o gefnogaeth yn parhau i gael ei gynnig i'r sector gofal plant cyfrwng Cymraeg, gan adeiladu ar y cynnydd a wnaed yn 2018-19 a arweiniodd at sefydlu 10 grŵp meithrin newydd. Mae hyn yn cynnwys y gefnogaeth y mae Mudiad Meithrin yn ei chynnig i'w aelodau i gryfhau ac ehangu'r gwasanaethau y maent yn eu cynnig. Bydd Cwlwm, sef consortiwm o bum sefydliad ymbarél ym maes gofal plant a chwarae, hefyd yn cynnig cefnogaeth benodol i'r sector yn ei gyfanrwydd i ehangu ar wasanaethau cyfrwng Cymraeg.

Amcan 2017–21	Blwyddyn adrodd 2019–20
2.3 Drwy Gynlluniau Strategol y Gymraeg mewn Addysg, cydweithio ag awdurdodau lleol a darparwyr i wella'r cynlluniau ar gyfer darpariaeth cyfrwng Cymraeg y blynyddoedd cynnar, er mwyn hwyluso'r dilyniant rhwng grwpiau meithrin Cymraeg ac addysg statudol cyfrwng Cymraeg.	Sefydlwyd y Bwrdd Cynghori Cynlluniau Strategol y Gymraeg mewn Addysg (CSGA), dan gadeiryddiaeth Aled Roberts, ym mis Mai 2018 i gynnig cyngor ar newidiadau i'r seilwaith cynllunio addysg cyfrwng Gymraeg, yn unol ag uchelgais *Cymraeg 2050*. Mae'r gwaith o ddrafftio rheoliadau diwygiedig yn mynd rhagddo, gyda bwriad i ymgynghori ar reoliadau a chanllaw CSGA drafft fis Mai 2019. Mae ymrwymiad wedi'i wneud yn yr amserlen ddeddfwriaethol i osod y Rheoliadau CSGA cyn diwedd 2019.

3. Addysg statudol

Ein nod: creu system addysg statudol sy'n cynyddu'r nifer o siaradwyr Cymraeg hyderus.

Amcan 2017–21	Blwyddyn adrodd 2019–20
Carreg filltir: Cynnydd yng nghanran y dysgwyr sydd mewn addysg cyfrwng Cymraeg, o 22 y cant (sy'n seiliedig ar 7,700 o ddysgwyr saith oed yn 2015/16) i 24 y cant (tua 8,400) erbyn 2021, a hynny er mwyn bod ar y trywydd iawn i gyrraedd 30 y cant (tua 10,500 ym mhob grŵp oedran) erbyn 2031 ac yna 40 y cant (tua 14,000 ym mhob grŵp oedran) erbyn 2050.	Bydd y gwaith o baratoi ar gyfer cylch newydd y CSGA o 2021 yn parhau. Bydd y Gweinidog Addysg yn gwneud datganiad ysgrifenedig fis Mawrth 2019, gyda diweddariad pellach ar y gwaith sydd wedi ei gwblhau gan y Bwrdd Cynghori ac unrhyw argymhellion a wnaed er mwyn cryfhau'r gwaith o gynllunio'r Gymraeg mewn addysg drwy gyfrwng y CSGA. Bydd y gwaith o ymgynghori ar Reoliadau mewn perthynas â'r CSGA yn digwydd ar ôl y Pasg, gyda'r bwriad o osod y rheoliadau erbyn diwedd 2019.
3.1 Cydweithio â rhanddeiliaid allweddol i ddatblygu a chyhoeddi cyn diwedd 2017, polisi cenedlaethol ar gyfer addysgu a dysgu Cymraeg yn ein system addysg statudol, yn seiliedig ar waith ymchwil a thystiolaeth.	Byddwn yn parhau i weithredu *Y Gymraeg mewn addysg: Cynllun gweithredu 2017-21* yn ystod 2019-20, gan sicrhau fod y Gymraeg yn ganolog i'r diwygiadau ym maes addysg.
3.2 Datblygu un continwwm o addysgu a dysgu Cymraeg i'w gyflwyno fel rhan o'r cwricwlwm newydd ym mhob ysgol yng Nghymru a sicrhau bod y gwaith o asesu ac arholi sgiliau Cymraeg a gwybodaeth am y Gymraeg yn gwbl gysylltiedig â'r addysgu a'r dysgu.	Bydd y cwricwlwm newydd, a fydd yn cynnwys un continwwm o ddysgu Cymraeg, yn cael ei gyflwyno o fis Medi 2022. Mae Papur Gwyn ar y cwricwlwm 'Cenhadaeth ein Cenedl: Cwricwlwm Gweddnewidiol' wedi ei gyhoeddi, a dyma fydd y man cychwyn ar gyfer datblygiadau pellach yn y ddeddfwriaeth i osod sail i'r cwricwlwm newydd. Bydd fersiwn drafft o feysydd dysgu a phrofiad y cwricwlwm newydd, sy'n seiliedig ar gontinwwm dysgu, yn cael ei gyhoeddi fis Ebrill a fersiwn derfynol erbyn mis Ionawr 2020.
3.3 Sefydlu bwrdd annibynnol i roi cyngor ar newidiadau i brosesau cynllunio addysg Gymraeg.	Sefydlwyd y Bwrdd Cynghori CSGA, dan gadeiryddiaeth Aled Roberts, fis Mai 2018 i gynnig cyngor ar newidiadau i'r ddeddfwriaeth sy'n cefnogi cynllunio addysg cyfrwng Cymraeg, yn unol ag uchelgais *Cymraeg 2050*. Aelodau'r Bwrdd Cynghori yw Aled Roberts, Meirion Prys Jones, Dylan Foster Evans (Cadeirydd), Bethan Morris-Jones a Sarah Mutch.

Amcan 2017–21	Blwyddyn adrodd 2019–20
3.4 Adolygu'r ddeddfwriaeth sy'n sail i gynllunio addysg Gymraeg.	Prif swyddogaeth y Bwrdd Cynghori CSGA yw gweithredu yr 18 o argymhellion a gyflwynwyd fel rhan o'r adolygiad brys o'r CSGA. Un o flaenoriaethau'r Bwrdd oedd adolygu *Rheoliadau Cynlluniau Strategol y Gymraeg mewn Addysg ac Asesu'r Galw am Addysg Cyfrwng Cymraeg (Cymru) 2013*, fel bod nod *Cymraeg 2050* o greu system addysg sy'n cynyddu'r nifer o siaradwyr Cymraeg hyderus yn cael ei gefnogi gan ofynion a chanllawiau statudol clir. Mae'r gwaith o ddrafftio rheoliadau diwygiedig yn mynd rhagddo, gyda bwriad i ymgynghori ar reoliadau a chanllaw CSGA drafft fis Mai 2019. Mae ymrwymiad wedi ei wneud yn yr amserlen ddeddfwriaethol i osod y Rheoliadau CSGA cyn diwedd 2019.
3.5 Creu'r galw am addysg cyfrwng Cymraeg drwy gynllunio uchelgeisiol, a phennu targedau cyraeddadwy ond realistig, gan wneud y mwyaf o'r adnoddau sydd eisoes gennym. Gallai hyn gynnwys buddsoddi cyfalaf drwy'r Rhaglen Gyfalaf i Sicrhau Addysg ac Ysgolion ar gyfer yr 21ain Ganrif.	Byddwn yn cydweithio â'r awdurdodau lleol i fonitro cynnydd a datblygiadau yn sgil yr arian cyfalaf a ddyrannwyd yn ystod 2018-2019.
3.6 Adolygu'r diffiniadau a'r categorïau ar gyfer ysgolion yng Nghymru yn unol â'r iaith addysgu.	Yn ogystal â'r gwaith i ddiwygio'r Rheoliadau, mae'r Bwrdd Cynghori CSGA wedi bod yn ystyried argymhelliad yr Adolygiad Brys o ran adolygu diffiniadau ysgolion a'r categorïau sy'n bodoli ar gyfer ysgolion sy'n darparu gwahanol raddau o addysg drwy gyfrwng y Gymraeg. Mae gwaith ymchwil i adolygu diffiniadau a chategorïau ysgolion yng Nghymru yn ôl yr iaith a ddefnyddir fel cyfrwng addysgu yn mynd rhagddo, a bydd argymhellion yr adolygiad yn cael eu hadlewyrchu ym maes y Cwricwlwm yn ôl y galw.
3.7 Adolygu'r broses ar gyfer cynyddu cyfran yr addysgu a'r dysgu cyfrwng Cymraeg mewn ysgolion.	Byddwn yn parhau i gymryd camau pendant tuag at y nod o gynyddu nifer y dysgwyr sy'n dysgu Cymraeg. Bydd hyn yn cynnwys ymestyn ein cymhellion ariannol i ddenu athrawon sy'n mynd ymlaen i ddysgu drwy gyfrwng y Gymraeg, ymchwil ar gyfer adolygu diffiniadau a chategorïau ysgolion yng Nghymru, a datblygu cyfleoedd e-ddysgu i ddisgyblion mewn ysgolion gwledig.

Amcan 2017–21	Blwyddyn adrodd 2019–20
3.8 Cadarnhau ac ehangu'r cyfleoedd i ddysgwyr gael addysg cyfrwng Cymraeg, yn y sector cynradd ac uwchradd, drwy ddarpariaeth benodol i hwyrddyfodiaid.	Mae'n ofynnol i awdurdodau lleol nodi yn eu CSGA sut i gynyddu'r cyfleoedd trochi hwyr ar gyfer dysgwyr addysg cyfrwng Cymraeg. Byddwn yn parhau i weithio mewn partneriaeth ac i gryfhau'r ddarpariaeth sydd ar gael ar gyfer hwyrddyfodiaid.
3.9 Datblygu ymgyrchoedd marchnata creadigol i gynyddu'r galw am addysg cyfrwng Cymraeg.	Yn ystod 2018–19, bydd swyddogion marchnata'r Gymraeg, tîm cynllunio'r cwricwlwm, a swyddogion y Gymraeg mewn Addysg yn cydweithio i ddatblygu ymgyrchoedd addas sy'n cyd-fynd ag amserlen cyflwyno'r cwricwlwm newydd.
3.10 Cryfhau'r cysylltiadau ag awdurdodau lleol, consortia rhanbarthol, ysgolion, darparwyr y blynyddoedd cynnar a'r sector ôl-16 er mwyn gwella'r cyfraddau dilyniant rhwng gwahanol gyfnodau addysg.	Byddwn yn parhau i gydweithio a chryfhau'r cysylltiadau gyda phob un o'n partneriaid er mwyn gwella'r cyfraddau dilyniant ym mhob cyfnod addysg. Bydd Argymhellion 1 a 3 o adolygiad brys CSGA Aled Roberts hefyd yn ystyriaethau perthnasol wrth gytuno ar y deilliannau mwyaf pwrpasol a phriodol ar gyfer y cylch nesaf o'r CSGA.

4. Addysg ôl-orfodol

Ein nod: datblygu darpariaeth addysg ôl-orfodol sy'n cynyddu cyfraddau dilyniant ac yn cefnogi pawb, ni waeth pa mor rhugl eu Cymraeg, i ddatblygu sgiliau yn yr iaith i'wdefnyddio'n gymdeithasol ac yn y gweithle.

Amcan 2017–21	Blwyddyn adrodd 2019–20
4.1 Ymateb i argymhellion y grŵp gorchwyl a gorffen sy'n adolygu gweithgareddau'r Coleg Cymraeg Cenedlaethol, gan roi sylw penodol i'r cyfraddau sy'n mynd ymlaen i addysg uwch, a datblygu addysg a sgiliau dwyieithog sy'n ymateb i anghenion yr economi.	Cafodd y *Cynllun Gweithredu Addysg Bellach a Phrentisiaethau Cyfrwng Cymraeg* ei gyhoeddi fis Rhagfyr 2018. Yn sgil hynny, bydd y Coleg Cymraeg Cenedlaethol yn datblygu rhaglen i flaenoriaethu gweithgareddau i gefnogi'r gwaith o ddatblygu darpariaeth alwedigaethol cyfrwng Cymraeg yn ystod 2019-2020. Bydd yn gwneud hyn mewn partneriaeth â sefydliadau perthnasol.
4.2 Parhau i ddatblygu darpariaeth cyfrwng Cymraeg a dwyieithog addysg bellach o ran y cyrsiau sydd ar gael a niferoedd y myfyrwyr sy'n eu dilyn.	Gweler 4.1. Law yn llaw â datblygu'r cynllun gweithredu, byddwn yn cydweithio â'r Gangen Cynllunio a Chyllido Ôl-16 i osod cyfeiriad ar gyfer cynyddu darpariaeth, ac yn adrodd ar fesurau perfformiad pwrpasol.
4.3 Sicrhau bod mwy o ddysgwyr sy'n dilyn rhaglenni dysgu seiliedig ar waith yn cael y cyfle i gael eu hasesu drwy gyfrwng y Gymraeg ac yn manteisio ar y cyfle hwnnw, gan gynyddu cyfleoedd i ddefnyddio'r iaith yn eu haddysg, ni waeth pa mor rhugl ydynt.	Bydd Cynllun Gweithredu'r Coleg Cymraeg Cenedlaethol yn ymgorffori datblygiadau i hybu prentisiaethau cyfrwng Cymraeg a dwyieithog yn ei weithgareddau yn ystod 2019-20.
4.4 Datblygu ymgyrchoedd marchnata drwy gydweithio â chyflogwyr i gynyddu ymwybyddiaeth pobl ifanc o werth sgiliau dwyieithog yn y gweithle.	Bydd Cynllun Gweithredu'r Coleg Cymraeg Cenedlaethol yn cynnwys gwaith i farchnata manteision dwyieithrwydd i bobl ifanc wrth ddewis eu llwybrau addysg a hyfforddiant.
4.5 Drwy'r Ganolfan Dysgu Cymraeg Genedlaethol, ehangu darpariaeth Cymraeg i Oedolion i gynnwys mwy o hyfforddiant Cymraeg yn y gweithle.	Bydd y rhaglen Cymraeg Gwaith yn parhau yn ystod 2019-20. Bydd cyrsiau pellach wedi'u teilwra i anghenion sectorau penodol ar gael yn ystod y flwyddyn.

5. Y gweithlu addysg, adnoddau a chymwysterau

Ein nod: cynllunio er mwyn cynyddu a gwella'n sylweddol:

- y gweithlu addysg a hyfforddiant sy'n gallu addysgu'r Gymraeg ac addysgu drwy gyfrwng y Gymraeg
- yr adnoddau a'r cymwysterau sydd eu hangen i gefnogi cynnydd yn y ddarpariaeth.

Amcan 2017–21	Blwyddyn adrodd 2019–20
Cerrig milltir: • Cynnydd yn nifer yr athrawon cynradd sy'n addysgu trwy gyfrwng y Gymraeg o 2,900 i 3,100 yn 2021. • Cynnydd yn nifer yr athrawon uwchradd sy'n addysgu Cymraeg o 500 i 600 erbyn 2021, a'r nifer sy'n addysgu drwy gyfrwng y Gymraeg o 1,800 i 2,200 erbyn 2021.	
5.1 Ehangu cynllun hyfforddiant cenedlaethol y Mudiad Meithrin i sicrhau fod mwy o unigolion yn cymhwyso i allu gweithio drwy gyfrwng y Gymraeg yn y sector gofal plant.	Bydd Mudiad Meithrin yn parhau i ddatblygu'r arlwy o hyfforddiant a chefnogaeth sydd ar gael i staff a gwirfoddolwyr ei aelodau yn ystod 2019-20. Bydd casgliad o gyrsiau wedi'u datblygu gan y Ganolfan Dysgu Cymraeg Genedlaethol, gyda'r nod o feithrin gallu'r gweithlu gofal plant a chwarae i weithio drwy gyfrwng y Gymraeg, yn cael eu cynnig i aelodau Cwlwm, sef consortiwm o bum sefydliad ymbarél yn y maes.
5.2 Datblygu dealltwriaeth glir o sgiliau Cymraeg y gweithlu addysg a'i allu i addysgu drwy gyfrwng y Gymraeg er mwyn cynllunio'r gweithlu.	Bydd cwestiynau am sgiliau ieithyddol ymarferwyr a'u gallu i addysgu drwy'r Gymraeg yn cael eu cynnwys fel rhan o broses Cyfrifiad Blynyddol y Gweithlu Ysgol o fis Tachwedd 2019, yn unol â Rheoliadau Addysg (Cyflenwi Gwybodaeth am y Gweithlu Ysgolion) (Cymru) 2017.
5.3 Sicrhau bod rhaglenni hyfforddiant ac addysg cychwynnol athrawon y dyfodol yn meithrin gwerthfawrogiad athrawon dan hyfforddiant o'r Gymraeg ac yn rhoi cyfleoedd iddynt ddatblygu eu hyfedredd yn y Gymraeg a'u harbenigedd i addysgu drwy'r Gymraeg.	Bydd partneriaethau addysg gychwynnol athrawon newydd yn dechrau darparu o fis Medi 2019, yn unol â'r meini prawf achredu, sy'n cynnwys disgwyliad i ddatblygu sgiliau iaith pob hyfforddai a gallu hyfforddeion i addysgu drwy gyfrwng y Gymraeg. Byddwn yn parhau i weithio gyda'r partneriaethau newydd i weithredu argymhellion y gwerthusiad o'r ddarpariaeth bresennol ym maes addysg gychwynnol athrawon. Mae'r cymhelliant Iaith Athrawon Yfory wedi bod ar gael i hyfforddeion ers mis Medi 2018. Yn ystod 2019, bydd Llywodraeth Cymru yn adolygu'r holl gymhelliannau i hyfforddeion.

Amcan 2017–21	Blwyddyn adrodd 2019–20
5.4 Datblygu rhaglen ddysgu broffesiynol i sicrhau bod pob ymarferydd yn gallu datblygu ei sgiliau Cymraeg yn barhaus yn unol â'r disgwyliad yn y safonau proffesiynol newydd. Bydd hyn yn cynnwys ehangu'r Cynllun Sabothol ar gyfer Hyfforddiant Iaith Gymraeg a chefnogaeth drwy'r consortia rhanbarthol.	Rydym wedi cynyddu'r buddsoddiad yn y gweithlu addysg i £5m yn 2019-20, yn dilyn dyraniadau o £4.2m yn 2017-18 a £4.8m yn 2018-19. Mae hwn wedi ein galluogi i fuddsoddi mwy yn y Cynllun Sabothol Iaith Gymraeg, sy'n darparu hyfforddiant iaith dros gyfnodau dwys i ymarferwyr. Yn ogystal, mae'r consortia rhanbarthol yn derbyn cyllid i ddatblygu a darparu rhaglen ranbarthol o ddysgu proffesiynol i gefnogi dysgu ac addysgu'r Gymraeg a thrwy gyfrwng y Gymraeg. Rydym wedi comisiynu gwerthusiad o'r cynllun sabothol a'i gyfraniad i'r gwaith o gynnig darpariaeth ym maes datblygiad proffesiynol iaith Gymraeg neu gyfrwng Cymraeg i ymarferwyr. Bydd canfyddiadau'r gwerthusiad yn sail i ddatblygiad strategol y Cynllun Sabothol a hyfforddiant ymarferwyr yn y dyfodol. Yn dilyn y symposiwm ar addysgu ail iaith yn effeithiol, bydd Llywodraeth Cymru, mewn partneriaeth â'n hymarferwyr a'n rhanddeiliaid, gan gynnwys y consortia rhanbarthol, ymchwilwyr a darparwyr hyfforddiant, yn parhau i ddatblygu canllawiau, hyfforddiant a chefnogaeth i ymarferwyr wella'r modd o addysgu'r Gymraeg yn ein hysgolion cyfrwng-Saesneg.
5.5 Cefnogi y gweithlu o fewn y sector addysg ôl-16 i ddatblygu eu sgiliau iaith Gymraeg drwy gynllun hyfforddiant penodol er mwyn cynyddu capasiti'r sector i ddysgu ac asesu drwy gyfrwng y Gymraeg.	Yn ystod 2019-20, byddwn yn parhau i gefnogi Sgiliaith i ddarparu cefnogaeth ymarferol ar ddefnyddio'r Gymraeg a dysgu'n ddwyieithog i diwtoriaid mewn colegau addysg bellach, ac i ddarparwyr dysgu seiliedig ar waith, er mwyn cynyddu'r capasiti a'r ddarpariaeth i gefnogi myfyrwyr sy'n cwblhau eu haddysg yn Gymraeg ac yn ddwyieithog, Bydd y Ganolfan Dysgu Cymraeg Genedlaethol yn cynnal rhaglen Cymraeg Gwaith yn y colegau addysg bellach i ddatblygu sgiliau ieithyddol tiwtoriaid, er mwyn galluogi rhagor o ddysgu dwyieithog i ddigwydd gyda myfyrwyr.
5.6 Cynllunio seilwaith Cymru gyfan ar gyfer cynhyrchu adnoddau perthnasol ac amserol ar gyfer y cwricwlwm a chymwysterau yn y Gymraeg a'r Saesneg, gyda ffocws o'r newydd ar y sectorau ôl-16.	Byddwn yn sefydlu Grŵp Strategol Cymru Gyfan, a fydd yn cynnwys prif randdeiliaid addysg, i ddatblygu'r model cyflenwi adnoddau arfaethedig ymhellach. Bydd y grŵp yn adnabod yr anghenion ar draws Cymru gan sicrhau gwerth am arian a bod adnoddau addas a pherthnasol yn cael eu cyflenwi yn amserol i gefnogi dysgwyr 3-19 oed.

Amcan 2017–21	Blwyddyn adrodd 2019–20
5.7 Datblygu mwy o adnoddau Cymraeg ar gyfer dysgwyr ag anghenion dysgu ychwanegol.	Byddwn yn comisiynu adnoddau ar ôl cytuno ar y blaenoriaethau ar gyfer y maes.
5.8 Cydweithio â Cymwysterau Cymru i gynyddu nifer y cymwysterau galwedigaethol sydd ar gael yn y Gymraeg.	Mae cymwysterau yn rhan allweddol o'r gwaith y bydd y Coleg Cymraeg Cenedlaethol yn ei wneud o dan ei Gynllun Gweithredu. Bydd hefyd yn parhau i gydweithio â Chymwysterau Cymru i sicrhau bod ystod addas o gymwysterau ac asesiadau priodol ar gael yn Gymraeg.

Thema 2: Cynyddu'r defnydd o'r Gymraeg

Targed: Canran y boblogaeth sy'n siarad Cymraeg bob dydd, ac sy'n gallu siarad mwy nag ychydig o eiriau o Gymraeg, i gynyddu o 10 y cant (yn 2013–15) i 20 y cant erbyn 2050.

6. Y gweithle

Ein nod: cynyddu'r defnydd o'r Gymraeg yn y gweithle ar draws pob sector.

Amcan 2017–21	Blwyddyn adrodd 2019–20
6.1 Sicrhau bod Llywodraeth Cymru yn arwain drwy esiampl drwy hybu a hwyluso cynnydd yn y defnydd a wneir o'r Gymraeg gan ein gweithlu ein hunain.	Byddwn yn cyflwyno argymhellion i uwch swyddogion Llywodraeth Cymru gyda'r nod o gytuno ar bolisi defnydd mewnol er mwyn hwyluso a hyrwyddo defnydd o'r Gymraeg ymysg y gweithlu. Byddwn yn paratoi cynllun gweithredu ar gyfer y polisi ac yn dechrau ei roi ar waith yn ystod 2019-2020.
6.2 Parhau i lunio Rheoliadau Safonau'r Gymraeg o fewn cwmpas y ddeddfwriaeth er mwyn cynyddu nifer y gweithleoedd sy'n cynnig cyfleoedd i ddefnyddio sgiliau Cymraeg.	Yn dilyn y penderfyniad i beidio â bwrw ymlaen i gyflwyno Bil y Gymraeg, byddwn yn ystyried rhaglen i ddod â mwy o gyrff o dan Safonau.
6.3 Datblygu a chyflwyno fframwaith cymorth cenedlaethol fel rhan o raglen newydd i hybu'r Gymraeg er mwyn annog busnesau a sefydliadau'r trydydd sector i groesawu dwyieithrwydd yn y gweithle a chymryd camau i wneud hynny'n realiti.	Bydd y prosiect Cymraeg Byd Busnes yn parhau, ac yn cynnwys dau swyddog newydd yn ardaloedd Ceredigion a Chaerffili. Bydd y gwaith yn ystod 2019-2020 yn canolbwyntio ar dri maes penodol: twristiaeth, bwyd a diod, a manwerthu. Nod y rhwydwaith o swyddogion yw cynnig cymorth ymarferol i fusnesau er mwyn cynyddu eu defnydd gweledol a chlywedol o'r Gymraeg. Mae hyn yn cynnwys darparu gwasanaeth cyfieithiadau byr ar gyfer arwyddion, deunydd marchnata a negeseuon cyfryngau cymdeithasol. Bydd Llinell Gymorth yn cael ei lansio yn ystod 2019-2020. Ceir hefyd ymgyrch farchnata i annog busnesau i ddefnyddio'r gwasanaeth hwn a'r cymorth sy'n cael ei ddarparu gan Cymraeg Byd Busnes. Byddwn yn cydweithio â Chomisiynydd y Gymraeg ar y gwaith hwn.

Amcan 2017–21	Blwyddyn adrodd 2019–20
6.4 Lansio rhaglen hyfforddi genedlaethol – Deall Dwyieithrwydd – i sefydlu ymwybyddiaeth o'r iaith a chynllunio'r gweithlu fel rhan annatod o wasanaeth y sector cyhoeddus.	Bydd rhaglen o ymyraethau yn y gweithle (prosiect 'ARFER') yn parhau ac yn adrodd ar sail ystadegau cadarn er mwyn dangos cynnydd / lleihad yn y defnydd o'r Gymraeg yn y gweithle. Bydd rhaglen ymwybyddiaeth iaith gritigol yn cael ei threialu gydag arweinwyr y sector cyhoeddus. Byddwn yn asesu llwyddiant y cynllun peilot cyn bwrw ati i ehangu'r prosiect. Gwneir hyn ar y cyd ag AcademiWales.
6.5 Ehangu cyfleoedd hyfforddi Cymraeg yn y Gweithle i gyrff y sector cyhoeddus a phreifat er mwyn gwella sgiliau Cymraeg yn y gweithle, gan roi pwyslais penodol ar y gweithlu iechyd a gofal cymdeithasol.	Gweler 4.5.

7. Gwasanaethau

Ein nod: cynyddu ystod y gwasanaethau a gynigir i siaradwyr Cymraeg, a chynyddu'r defnydd o wasanaethau Cymraeg.

Amcan 2017–21	Blwyddyn adrodd 2019–20
7.1 Adolygu Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011 â'r nod o sicrhau trefniadau effeithiol ar gyfer hybu a hwyluso defnyddio'r Gymraeg.	Ar 1 Chwefror 2019, cyhoeddodd Gweinidog y Gymraeg a Chysylltiadau Rhyngwladol benderfyniad y Cabinet i beidio â chyflwyno Bil y Gymraeg yn y Cynulliad hwn. Yng ngoleuni'r penderfyniad hwn, byddwn yn ystyried sut orau i weithredu amcanion y Papur Gwyn *Taro'r Cydbwysedd Iawn* heb fod angen deddfu.
7.2 Parhau i gyflwyno Safonau'r Gymraeg i sefydliadau o fewn cwmpas y ddeddfwriaeth.	Yn dilyn y penderfyniad i beidio â bwrw ymlaen i gyflwyno Bil y Gymraeg, byddwn yn ystyried rhaglen i ddod â mwy o gyrff o dan Safonau.
7.3 Gwneud gwaith ymchwil i dechnegau newid ymddygiad er mwyn cyflwyno gwasanaethau yn well mewn ymateb i'r nifer cynyddol o gwsmeriaid sy'n dymuno defnyddio gwasanaethau Cymraeg.	Mae'r prosiect ARFER (gweler 6.4) yn parhau. Mae'r prosiect hwn yn arbrofi ag 'addewidion' ieithyddol er mwyn newid arferion defnydd o'r Gymraeg mewn sefydliad. Byddwn hefyd yn cyhoeddi canllawiau i gynorthwyo sefydliadau i ddarparu gwasanaethau technolegol drwy'r Gymraeg, ar sail ymchwil berthnasol o'r gwyddorau ymddygiadol. Gwneir hyn ar y cyd â Gwasanaeth Digidol y Llywodraeth.
7.4 Adolygu a gwerthuso'r cynnydd a wnaed o ran y pwyntiau gweithredu a amlinellwyd yn *Mwy na geiriau . . . . Fframwaith Strategol Olynol ar gyfer Gwasanaethau Cymraeg mewn Iechyd, Gwasanaethau Cymdeithasol a Gofal Cymdeithasol 2016–2019*, gan gynnwys darparu'r cynnig rhagweithiol.	Caiff Gwerthusiad Interim ei gynnal rhwng mis Ebrill a mis Gorffennaf 2019 i : - gadarnhau anghenion casglu data - dylunio offer ymchwil - penderfynu ar feysydd ymchwil astudiaethau achos - ymgysylltu ag astudiaethau achos. Caiff y Gwerthusiad Terfynol ei gynnal rhwng mis Awst 2019 a mis Mai 2020.
7.5 Fel rhan o'r Fframwaith Cymorth Cenedlaethol i Fusnesau, cynyddu dealltwriaeth a manteisio ar gyfleoedd i gryfhau gwasanaethau dwyieithog i gwsmeriaid.	Gweler 6.3.

8. Defnydd cymdeithasol o'r Gymraeg

Ein nod: sdefydlu arferion cadarnhaol o ran defnyddio'r iaith, ynghyd â chyfleoedd ffurfiol ac anffurfiol i ddefnyddio'r Gymraeg yn gymdeithasol.

Amcan 2017–21	Blwyddyn adrodd 2019–20
8.1 Sefydlu Rhaglen Hybu'r Gymraeg newydd i ddatblygu a darparu cynllun cydgysylltiedig i annog y defnydd o'r Gymraeg ym mhob agwedd o fywydau pobl.	- Mae ein rhaglen o weithgareddau i gynyddu'r defnydd o'r Gymraeg yn parhau. Bydd y Llinell Gyswllt yn cael ei lansio yn gynnar yn y flwyddyn ariannol hon. Bydd y Llinell yn rhoi gwasanaeth cyfieithu am ddim i fusnesau bach ac elusennau - Bydd gwaith yn parhau fel rhan o Gynllun Gweithredu Addysg Bellach a Phrentisiaethau Cyfrwng Cymraeg a Dwyieithog y Coleg Cymraeg Cenedlaethol i gynyddu'r defnydd cymdeithasol o'r Gymraeg ymysg dysgwyr ôl-16 y sectorau hyn. - Bydd rhwydwaith Cymraeg Byd Busnes yn parhau ac yn asio'n dynn â'r gwasanaeth Llinell Gyswllt newydd fel bod swyddogion y rhwydwaith yn cyfeirio ymholiadau i'r Llinell a'r Llinell yn cyfeirio galwyr at y rhwydwaith. Bydd brand a theitl newydd i'r Llinell yn cael eu cyflwyno yn fuan yn y flwyddyn ariannol. - Cyhoeddwyd ein Cynllun Gweithredu Technoleg Cymraeg yn un o gyfarfodydd llawn y Cynulliad fis Hydref 2018. Awn ati i'w gweithredu yn ystod y flwyddyn ariannol hon.
8.2 Rhoi fframwaith ystyrlon ar waith er mwyn annog arferion iaith cadarnhaol ymhlith plant a phobl ifanc ac i feithrin cysylltiadau cryfach rhwng ysgolion, sefydliadau ieuenctid a grwpiau cymunedol.	Byddwn yn parhau i gefnogi defnydd cymdeithasol o'r Gymraeg drwy: - ariannu cyfleoedd anffurfiol i bobl ifanc ddefnyddio'r Gymraeg y tu allan i'r dosbarth - cynnal adolygiad llawn o'r cynllun grant i Hybu a Hyrwyddo'r Defnydd o'r Gymraeg i feithrin gwell dealltwriaeth o beth yw'r anghenion, er mwyn sicrhau cynnydd yn nefnydd y Gymraeg yn y gymuned - cryfhau cysylltiadau rhwng y sefydliadau sy'n cefnogi defnydd anffurfiol pobl ifanc - gweithredu ar ganlyniadau gwaith a wnaed i fapio'r ddarpariaeth gymunedol ar lefel sirol a chynllun datblygu y 'Fframwaith Sirol ar gyfer cynyddu'r defnydd o'r Gymraeg gan blant a phobl ifanc'. Rydym wedi comisiynu gwerthusiad o'r Siarter Iaith a rhaglenni defnydd iaith cysylltiol. Bydd y gwerthusiad yn cael ei gwblhau erbyn mis Hydref 2019 ac yn sail i waith i ddatblygu'r rhaglen at y dyfodol. Rydym wedi comisiynu hyfforddiant defnydd iaith anffurfiol ar

Amcan 2017–21	Blwyddyn adrodd 2019–20
	gyfer 2018-2020. Mae'r rhaglen eisoes ar waith a bydd yn parhau hyd at fis Mawrth 2020.
8.3 Parhau i weithio gyda sefydliadau sy'n hyrwyddo'r Gymraeg a ariennir gennym, gan sicrhau bod y cyfleoedd ariannu yn gydnaws â'r strategaeth yn ogystal ag anghenion lleol.	Byddwn yn cynnal adolygiad o gynllun grant Hybu a Hyrwyddo'r Defnydd o'r Gymraeg i feithrin gwell dealltwriaeth o beth yw'r anghenion i sicrhau cynnydd yn y defnydd a wneir o'r Gymraeg Mae'r cynllun grant cyfredol wedi'i ymestyn ar gyfer 19-20 ac felly byddwn yn parhau i reoli'r grantiau sy'n derbyn cyllid i Hybu a Hyrwyddo Defnydd o'r Gymraeg.
8.4 Trwy ein cynlluniau cyllido, cefnogi teuluoedd i annog eu plant i ddefnyddio'r Gymraeg y tu allan i'r ysgol.	Byddwn yn parhau i ariannu cyfleoedd i deuluoedd ddefnyddio'r Gymraeg gyda'u plant drwy ein cynllun grant i Hybu a Hyrwyddo defnydd o'r Gymraeg. Byddwn yn cydgynllunio'n ofalus â'r tîm sy'n arwain ar bolisi newydd yn ymwneud â throsglwyddo iaith, i sicrhau bod holl gynlluniau'r Llywodraeth yn y maes wedi'u cydlynu'n ofalus i sicrhau'r canlyniadau gorau.
8.5 Cryfhau'r cysylltiadau â sefydliadau'r trydydd sector er mwyn cynyddu eu gallu i ddarparu gwasanaethau yn y Gymraeg yn ogystal â denu a chadw gwirfoddolwyr sy'n siarad Cymraeg.	Byddwn yn parhau i gydweithio gyda Chyngor Gweithredu Gwirfoddol Cymru, Comisiynydd y Gymraeg a'r Gangen Polisi Cymunedol a Thrydydd Sector i gynyddu gallu'r trydydd sector i ddarparu gwasanaethau Cymraeg.
8.6 Datblygu rhaglen genedlaethol i gefnogi siaradwyr Cymraeg newydd mewn partneriaeth â'r Ganolfan Dysgu Cymraeg Genedlaethol a phartneriaid yn y gymuned.	Gan adeiladu ar y cynnydd a wnaed yn ystod 2018-19, bydd cynllun 'Siarad' yn parhau i gynnig cefnogaeth i ddysgwyr ar draws Cymru ddefnyddio eu Cymraeg gyda siaradwyr mwy hyderus.

Thema 3: Creu amodau ffafriol – seilwaith a chyd-destun

9. Cymuned a’r economi

Ein nod: cefnogi seilwaith economaidd-gymdeithasol cymunedau Cymraeg.

Amcan 2017–21	Blwyddyn adrodd 2019–20
9.1 Cyhoeddi fersiwn ddiwygiedig *Nodyn Cyngor Technegol 20: Cynllunio a’r Iaith Gymraeg*.	Cafodd TAN 20 ei gyhoeddi fis Hydref 2017. Bydd yn adnodd i ddylanwadu a chynghori Awdurdodau Cynllunio Lleol wrth iddynt ddatblygu ac adolygu eu Cynlluniau Datblygu Lleol.
9.2 Datblygu pwyslais rhanbarthol newydd ym maes datblygu economaidd i helpu pob rhan o Gymru i ffynnu a chefnogi pob ardal i ddatblygu ei hunaniaeth nodweddiadol ei hun.	Bydd cynllun strategol Arfor yn cael ei gyhoeddi cyn ystod haf 2019. Bydd y cynllun strategol hwn yn sail ar gyfer gweithredu amryw o brosiectau arloesol yn siroedd Ceredigion, Gwynedd, Sir Gaerfyrddin ac Ynys Môn. Bydd y pwyslais ar ddatblygu’r seilwaith economaidd a fydd yn dod â budd hefyd i’r iaith Gymraeg. Rydym bellach wedi sefydlu Unedau Rhanbarthol i gefnogi gwaith y Prif Swyddogion Rhanbarthol, er mwyn cyflwyno dimensiwn rhanbarthol cryfach a mwy effeithiol i’n polisïau a’r modd yr ydym yn eu rhoi ar waith. Mae’r Prif Swyddogion Rhanbarthol a’r Unedau Rhanbarthol yn gweithio gyda rhanddeiliaid ar lawr gwlad i adnabod a chytuno ar flaenoriaethau rhanbarthol ar y cyd. Bydd pob rhanbarth yn datblygu Cynllun Datblygu Economaidd Rhanbarthol a fydd yn ceisio gwneud y mwyaf o gryfderau pob rhanbarth a’r cyfleoedd sydd ar gael yno.
9.3 Rhoi’r fframwaith ar gyfer y Gymraeg a’r canllawiau a ddatblygwyd ar y cyd â datblygwyr Wylfa Newydd ar waith a’u hadolygu.	Er yr oedi mewn perthynas â Wylfa Newydd, byddwn yn parhau i weithio gyda’r Adran Gynllunio er mwyn adnabod cyfleoedd i gynorthwyo’r Awdurdodau Cynllunio i ddeall yr hyn sy’n bosibl ac yn ofynnol o dan y deddfau, y rheoliadau a’r polisïau sy’n bodoli. Byddwn yn gwneud hyn er mwyn gwneud yn siŵr bod yr awdurdodau yn ystyried gofynion y Gymraeg wrth baratoi a diwygio Cynlluniau Datblygu Lleol / Strategol.

Amcan 2017–21	Blwyddyn adrodd 2019–20
9.4 Wrth ystyried cynnwys Cynlluniau Strategol y Gymraeg mewn Addysg, byddwn yn chwilio am dystiolaeth sy'n dangos fod addysg cyfrwng Cymraeg yn cael ystyriaeth lawn fel rhan o ddatblygiadau polisi a chynllunio'r awdurdodau lleol, gan gynnwys adnabod cyfleoedd ar gyfer darpariaeth cyfrwng Cymraeg trwy gytundebau adran 106.	Gweler 9.3 Byddwn yn parhau i weithio gyda'r Adran Gynllunio er mwyn adnabod cyfleoedd i gynorthwyo Awdurdodau Cynllunio i sicrhau eu bod yn cydymffurfio ag ystyriaethau sy'n ymwneud â'r iaith Gymraeg wrth fabwysiadu a diwygio Cynlluniau Datblygu Lleol. Byddwn hefyd yn parhau i gydweithio â'r Adran Gynllunio ar faterion sy'n ymwneud â'r Gymraeg wrth iddynt baratoi Fframwaith Ddatblygu Cenedlaethol Cymru a'r Cynlluniau Datblygu Lleol.
9.5 Buddsoddi mewn rhaglenni entrepreneuraidd sy'n cefnogi siaradwyr Cymraeg yng nghefn gwlad.	Bydd y gwaith o gefnogi rhaglenni entrepreneuriaeth yn parhau yn ystod 2019-20.
9.6 Gorchymyn i'r Comisiwn Seilwaith sicrhau bod y strategaeth yn cael ei hystyried wrth ddarparu cyngor i Weinidogion ynghylch buddsoddi mewn seilwaith.	Byddwn yn parhau i gyfathrebu â'r Comisiwn Seilwaith er mwyn sicrhau bod y Strategaeth hon yn cael ei hystyried wrth ddarparu cyngor i Weinidogion Cymru.
9.7 Yn dilyn Brexit, sicrhau bod y gefnogaeth i'r diwydiant amaeth fel cyflogwr/busnes allweddol yng nghadarnleoedd y Gymraeg yn parhau.	Bydd y gwaith o ystyried effaith Brexit ar y diwydiant amaethyddol a chymunedau gwledig yn parhau. Byddwn yn cydweithio â'r Adran Amaeth a'r Adran Materion Gwledig er mwyn parhau i gynnig cefnogaeth i'r seilwaith wledig.
9.8 Sicrhau bod yna Gynlluniau Datblygu Lleol ar draws Cymru, a helpu i baratoi Cynlluniau Datblygu Strategol fel bo'u hangen. Dylai pob cynllun roi ystyriaeth i'r Gymraeg.	Byddwn yn parhau i weithio gyda'r Adran Gynllunio er mwyn sicrhau bod Awdurdodau Cynllunio yn rhoi ystyriaeth lawn i'r Gymraeg wrth baratoi ac adolygu eu Cynlluniau Datblygu Lleol.
9.9 Lansio Fframwaith Datblygu Cenedlaethol newydd, a fydd yn ystyried y Gymraeg yn elfen bwysig.	Bydd ymgynghoriad cyhoeddus yn cael ei gynnal ar ddrafft llawn o'r Fframwaith Datblygu Cenedlaethol rhwng mis Gorffennaf a mis Hydref 2019. Bydd y drafft a'r asesiadau effaith statudol yn ystyried effeithiau'r Fframwaith ar y Gymraeg yn unol â Deddf Cynllunio (Cymru) 2015.

10. Diwylliant a'r cyfryngau

Ein nod: sicrhau bod y Gymraeg yn cael ei gwarchod fel rhan annatod o'n diwylliant cyfoes.

Amcan 2017–21	Blwyddyn adrodd 2019–20
10.1 Sicrhau bod sefydliadau diwylliannol, celfyddydol a chwaraeon yng Nghymru yn gallu cael gafael ar yr help sydd ei angen arnynt i hybu'r Gymraeg a chynyddu eu defnydd o'r Gymraeg. Byddwn yn disgwyl i'r cyrff a noddir gennym, gan gynnwys Cyngor Celfyddydau Cymru, Amgueddfa Cymru, Llyfrgell Genedlaethol Cymru a Chwaraeon Cymru, chwarae rhan flaenllaw i'n helpu ni i wneud hyn.	Bydd swyddogion yn y maes diwylliant yn cefnogi'r nod hwn mewn amrywiol ffyrdd: - cyfrannu at y gwaith o ddatblygu Archif Ddarlledu Genedlaethol, dan arweiniad Llyfrgell Genedlaethol Cymru. Pan fydd y gwaith hwn wedi'i gwblhau (2024), bydd copïau wedi'u digideiddio o archif teledu a radio BBC Cymru Wales ar gael i'r cyhoedd yn ei chyfanrwydd – peth ohono ar-lein a pheth yn y Llyfrgell Genedlaethol ac yn y pedair canolfan treftadaeth ddigidol. Mae rhan fawr o'r casgliad yn Gymraeg, a bydd y prosiect hwn yn cynyddu defnydd o'r Gymraeg mewn lleoliadau cymunedol ac mewn ysgolion. - cefnogi cerddoriaeth Gymraeg drwy gyfrwng y prosiect Pyst.
10.2 Defnyddio'r Gymraeg fel rhan o 'Brand Cymru' i hybu Cymru er mwyn denu twristiaeth a buddsoddiadau.	Mae'r Gymraeg yn rhan ganolog o frand Cymru Wales. Yn wir, mae'r iaith yn ysbrydoli elfennau creiddiol o'r brand, er enghraifft y ffont (sydd wedi ennill gwobr aur yng Ngwobrau Dylunio Ewrop) ac mae'n logo cenedlaethol hefyd. Byddwn hefyd yn parhau i annog busnesau i adlewyrchu gwerthoedd y brand yn eu gwaith. Yn y sector twristiaeth mae hyn yn cynnwys annog busnesau croeso i sicrhau naws am le cryf yn eu darpariaeth, ac mae defnyddio'r Gymraeg yn ganolog i hyn.
10.3 Drwy ein gweithgarwch noddi, sicrhau bod defnydd o'r Gymraeg yn cynyddu, mewn digwyddiadau diwylliannol ac yng ngwaith bob dydd ein sefydliadau diwylliannol fel ei gilydd.	Bydd swyddogion polisi y Gymraeg a Diwylliant yn parhau i gydweithredu i sicrhau lle amlycach i'r Gymraeg mewn gweithgareddau diwylliannol o bob math. Bydd hyn yn cynnwys archwilio'r gydberthynas rhwng iaith a diwylliant er mwyn datblygu digwyddiadau, cynhyrchion a gweithgareddau sy'n dathlu ac yn codi ymwybyddiaeth o'n diwylliant Cymraeg unigryw. Bydd hefyd yn cynnwys ystyried ffyrdd o hyrwyddo cyfoeth diwylliant y Gymraeg fel rhan o elfen ddiwylliant strategaeth Ymgysylltu Rhyngwladol newydd y Llywodraeth.

Amcan 2017–21	Blwyddyn adrodd 2019–20
10.4 Defnyddio'n dylanwad i sicrhau bod y cynnig mewn cysylltiad â radio a theledu a'r holl wahanol fathau o gyfryngau yn parhau i fod yn gyfoes ac yn berthnasol i siaradwyr Cymraeg o bob oed.	Adeg dyfarnu neu adolygu trwyddedau radio ar gyfer gorsafoedd yng Nghymru, byddwn yn parhau i godi gydag Ofcom a Llywodraeth y DU y dylid rhoi ystyriaeth i natur ddwyieithog Cymru a phwysigrwydd y Gymraeg, drwy bennu yn y cytundeb y bydd nifer penodol o oriau'n cael eu darlledu yn Gymraeg ynghyd â datganiad am gynnwys ar y we yn Gymraeg, megis testun, ffrydiau a chlipiau fideo. Dylid gosod amrywiaeth ieithyddol, yn enwedig o ran y Gymraeg mewn gwasanaethau i Gymru, fel targed wrth ddyfarnu a rheoleiddio gwasanaethau i Gymru.
10.5 Parhau i gefnogi'r diwydiant cyhoeddi i sicrhau bod dewis eang o gyhoeddiadau ar gael yn Gymraeg ar wahanol fformatiau, er mwyn bodloni'r galw gan wahanol gynulleidfaoedd.	Drwy Gyngor Llyfrau Cymru, byddwn yn parhau i gefnogi'r diwydiant cyhoeddi i sicrhau bod dewis eang o gyhoeddiadau ar gael yn Gymraeg. Bydd hyn yn cynnwys llyfrau a chylchgronau i oedolion ac i blant, a'r gefnogaeth i'r Gwasanaeth Newyddion Digidol (Golwg 360). Yn ystod 2019-20, bydd Cyngor Llyfrau Cymru yn parhau i roi sylw arbennig i lyfrau plant a phobl ifanc (i wireddu rhai o argymhellion Adroddiad Siwan Rosser). Bydd y tendr cylchgronau 2019-23 yn dechrau ar 1 Ebrill, a bydd yn cynnwys cefnogaeth i'r ddarpariaeth bresennol yn ogystal â dau gylchgrawn newydd: *Lysh,* sef cylchgrawn digidol i ferched yn eu harddegau ifanc, a *Cara,* sef cylchgrawn newydd i ferched. Bydd Cyngor Llyfrau Cymru yn arwain y gwaith ar ran Adran Iechyd Llywodraeth Cymru (a thrwy'r Reading Agency) i sicrhau bod Darllen yn Well: Llyfrau ar Bresgripsiwn ar gael yn Gymraeg yn ogystal â Saesneg. Bydd gweddill y ddarpariaeth Dementia a'r rhestr Iechyd Meddwl yn cael eu cyhoeddi yn ystod 2019-20. Bydd y tendr i gefnogi swyddi golygyddion creadigol yn y gweisg yn cael ei gynnal yn ystod 2019-20 a bydd yn gyfle i edrych o'r newydd ar y gefnogaeth i gyhoeddwyr.

11. Cymru a'r byd ehangach

Ein nod: sicrhau bod y Gymraeg yn rhan ganolog o'n hymdrechion i greu pontydd rhwng Cymru a'r byd a'i gwneud yn gyfrwng i groesawu a chymhathu pobl sy'n symud i Gymru.

Amcan 2017–21	Blwyddyn adrodd 2019–20
11.1 Arwain drwy esiampl drwy gofleidio ein hiaith a'n diwylliant unigryw wrth gysylltu â'r byd ehangach, gan sicrhau ein bod yn achub ar bob cyfle i'w plethu i mewn i ddigwyddiadau cenedlaethol pwysig.	Byddwn yn chwarae rhan flaenllaw ym Mlwyddyn Ryngwladol Ieithoedd Brodorol UNESCO 2019 er mwyn: • codi proffil Cymru yn rhyngwladol fel gwlad ddwyieithog • dathlu hanes a diwylliant y Gymraeg yn rhyngwladol • atgyfnerthu Cymru fel un o'r gwledydd arweiniol o safbwynt adfywio ieithyddol – ac i ddysgu gan eraill • codi ymwybyddiaeth a meithrin balchder yng Nghymru o le'r Gymraeg yn y byd ymhlith teulu o ieithoedd. Yn ystod 2018-19, fe wnaeth y Prif Weinidog lofnodi Memorandwm Cyd-ddealltwriaeth newydd â Chymuned Ymreolus y Basgiaid. Mae cydweithredu ym maes polisi ac ymchwil iaith yn rhan o'r cytundeb hwn a bydd y cydweithredu'n parhau eleni. Caiff yr holl ddigwyddiadau sy'n derbyn cefnogaeth grant gan yr Adran Digwyddiadau Mawr eu hannog i gyflwyno polisi iaith Gymraeg er mwyn ceisio hyrwyddo'r Gymraeg a'i defnyddio'n effeithiol wrth lwyfannu a marchnata'r digwyddiad. Bydd rhyw 20 o ddigwyddiadau yn cael eu cefnogi yn ystod 2019-2020, gan gynnwys Diffusion: Gŵyl Ffotograffiaeth Ryngwladol Caerdydd, Eisteddfod Gerddorol Ryngwladol Llangollen, a Chwpan Criced y Byd. Mae'r Adran Digwyddiadau Mawr yn cydweithio'n agos â Thîm Hybu swyddfa Comisiynydd y Gymraeg ac yn cyfeirio pob digwyddiad a gefnogir at y gwasanaethau sy'n cael eu cynnig gan y tîm hwnnw. Pan fyddwn ni'n gweithredu dramor, rydym ni bob amser yn ceisio hyrwyddo'r Gymraeg fel un o asedau mwyaf gwerthfawr Cymru. Dyma rai enghreifftiau o'r hyn yr ydym wedi'i wneud yn y gorffennol ac y byddwn yn parhau i'w wneud yn ystod 2019-2020: annog pobl i recordio rhywbeth ar gamera yn Gymraeg a'i rannu ar y cyfryngau cymdeithasol fel rhan o'n hymdrechion cymell tawel o amgylch dydd Gŵyl Dewi er enghraifft; cynhyrchu bwydlenni dwyieithog ar gyfer digwyddiadau rhyngwladol; defnyddio'r Gymraeg mewn areithiau; defnyddio'r iaith fel rhywbeth i gymell sgwrs mewn derbyniadau / digwyddiadau gan gynnwys cynnal gwersi iaith pan fo hynny'n bosibl.

Amcan 2017–21	Blwyddyn adrodd 2019–20
	Yn ein gwaith ymgysylltu rhyngwladol, rydym yn gwneud yn siŵr bod Cymru yn cael ei hyrwyddo fel gwlad ddwyieithog. Caiff hyn ei adlewyrchu yn y Strategaeth Ryngwladol newydd sydd wrthi'n cael ei datblygu. Mae'r Llywodraeth yn rhoi grant blynyddol o £90,000 i Ysgol Gymraeg Llundain. Mae'r Ysgol hon yn hyrwyddo'r Gymraeg yn Llundain ac yn darparu addysg gynradd Gymraeg i blant, y mae nifer ohonynt yn dychwelyd, maes o law, i'r system addysg Gymraeg yng Nghymru. Mae un prosiect arbennig yn golygu bod athrawon yn cael eu secondio i gymunedau allweddol, athrawon cynhenid yn cael eu datblygu, cyrsiau wedi'u strwythuro yn cael eu sefydlu a gweithgareddau cyfrwng Cymraeg yn cael eu hyrwyddo ym Mhatagonia. Fe'i rheolir gan y Cyngor Prydeinig ar ran Llywodraeth Cymru mewn cydweithrediad â Chymdeithas Cymru-Ariannin, Ysgol y Gymraeg, Prifysgol Caerdydd, yr Urdd a'r Ganolfan Dysgu Cymraeg Genedlaethol.
11.2 Arwain drwy esiampl fel Llywodraeth, gan hybu'r Gymraeg ar lwyfan byd-eang a chroesawu manteision bod yn wlad ddwyieithog drwy ddylanwadu ar holl ymgyrchoedd marchnata a chyfathrebu'r Llywodraeth fel bod ein statws fel gwlad ddwyieithog yn cael ei weld fel elfen werthu unigryw yn y byd ehangach.	Mae'r Gymraeg yn rhan bwysig, weledol o'n holl ymgyrchoedd i farchnata Cymru'n gyffredinol. Defnyddir y Gymraeg mewn modd creadigol a blaenllaw yn ein hysbysebion print a ffilm newydd i farchnata Cymru'n rhyngwladol, ac mae cynnwys amrywiol am yr iaith ar wefan Wales.com. Bydd y Gymraeg hefyd yn parhau i fod rhan fawr o ymgyrchoedd marchnata Croeso Cymru. Rydym hefyd wedi bod yn annog busnesau i ddefnyddio'r Gymraeg fel rhan o Flwyddyn Darganfod 2019.
11.3 Gwneud y Gymraeg yn fwy gweladwy i ymwelwyr a'i gwneud yn haws iddynt ddod ar draws y Gymraeg a'i dysgu drwy dreialu ymyriadau, fel Prosiect Pecyn Croeso â Chyngor Sir Ynys Môn, ac os yw hwn yn llwyddiant, ei ehangu i awdurdodau lleol eraill.	Bydd y gwaith ar y cynllun Croeso i Gymru, Croeso i'r Gymraeg yn cael ei adolygu yn ystod 2019-20.

Amcan 2017–21	Blwyddyn adrodd 2019–20
11.4 Datblygu gwell cefnogaeth i wella'r broses o integreiddio mewnddyfodiaid â chymunedau Cymraeg eu hiaith, yn debyg i Raglen Voluntariat per la Llengua yng Nghatalwnia.	Gweler 8.6.

12. Technoleg ddigidol

Ein nod: sicrhau bod y Gymraeg wrth wraidd arloesi mewn technoleg ddigidol i'w gwneud yn bosibl defnyddio'r Gymraeg ym mhob cyd-destun digidol.

Amcan 2017–21	Blwyddyn adrodd 2019–20
12.1 Buddsoddi mwy mewn ymchwil ac arloesi ym maes technoleg iaith i hwyluso defnyddio'r Gymraeg yn yr oes ddigidol.	Cyhoeddwyd y Cynllun Gweithredu ar 23 Hydref 2018. Eleni byddwn yn dechrau rhoi camau gweithredu lu y cynllun ar waith. Bydd cyhoeddiadau'n cael eu gwneud gydol y flwyddyn, fel y bo'n briodol.
12.2 Archwilio cyfleoedd i fuddsoddi, i gydweithredu ac i rannu adnoddau a thechnegau i gefnogi ein seilwaith technolegol (cyfieithu â chymorth cyfrifiaduron, technoleg deallusrwydd artiffisial (AI), adnabod llais, ac ati) er mwyn iddi fod yn bosibl defnyddio'r Gymraeg ar ddyfeisiau electronig.	Mae'r Cynllun Gweithredu Technoleg Cymraeg yn mynd i'r afael â'r holl feysydd hyn.
12.3 Cefnogi datblygu adnoddau digidol newydd dwyieithog i'w defnyddio mewn ysgolion, yn y gweithle ac wrth gymdeithasu.	Ysgolion – byddwn yn adnabod anghenion ac yn comisiynu adnoddau i fodloni gofynion y cwricwlwm a chymwysterau. Y gweithle – un o dair prif thema'r Cynllun Gweithredu Technoleg Cymraeg yw Cyfieithu â chymorth cyfrifiadur. Cymdeithasu – mae Prifysgol Bangor wedi gwella system lleferydd-i-destun Cymraeg yng nghyd-destun prosiect Macsen, sy'n derbyn cymorth ariannol y Llywodraeth. Byddwn yn cefnogi ymdrechion i sicrhau nifer o wirfoddolwyr i recordio eu lleisiau fel rhan o brosiect Cymraeg Common Voice Mozilla (prosiect torfol i sicrhau data hyfforddi i wella cywirdeb adnabod lleferydd).
12.4 Parhau i gymell y prif gwmnïau technoleg i gynyddu'r ddarpariaeth a gynigir ganddynt yn y Gymraeg.	Byddwn yn hwyluso deialog gyda'r prif gwmnïau TG er mwyn datblygu'r seilwaith technoleg iaith Cymraeg sydd ei angen ar y cwmnïau mawr i gynnig cefnogaeth i siaradwyr Cymraeg. Gwneir hyn fel rhan o'r gwaith o roi'r Cynllun Gweithredu Technoleg Cymraeg ar waith.

Amcan 2017–21	Blwyddyn adrodd 2019–20
12.5 Sicrhau bod y rhai sy’n cael grantiau gennym a sefydliadau sy’n hybu’r Gymraeg yn defnyddio technoleg yn dda, gan gynnwys systemau data, cyfathrebu mewnol, y cyfryngau cymdeithasol ac adnoddau marchnata.	Byddwn yn sicrhau bod y meysydd technoleg a marchnata yn cael sylw priodol gan ein partneriaid grant drwy ein grant i Hybu a Hyrwyddo’r Defnydd o’r Gymraeg.
12.6 Cefnogi ymdrechion i gynyddu nifer y tudalennau Cymraeg ar Wicipedia.	Bwriedir parhau gyda’r anogaeth i gymunedau o wirfoddolwyr Wikipedia Cymraeg drwy gynnig cymorth ariannol i gefnogi gweithdai a’r broses o greu erthyglau Cymraeg drwy ddulliau awtomatig.

13. Seilwaith ieithyddol

Ein nod: sicrhau bod seilwaith ieithyddol y Gymraeg (geiriaduron, terminoleg, y proffesiwn cyfieithu) yn parhau i ddatblygu ac yn rhan annatod o'r broses o weithredu'r Strategaeth Cymraeg 2050.

Amcan 2017–21	Blwyddyn adrodd 2019–20
13.1 Adolygu'r strwythurau presennol i sicrhau bod gennym bolisi corpora cynaliadwy (h.y. casgliad mawr o destunau wedi'u hargraffu neu recordiadau sain) ar gyfer y Gymraeg.	Byddwn yn parhau i ddatblygu polisi i gwmpasu'r gwahanol elfennau ar seilwaith ieithyddol y Gymraeg e.e. corpora, geiriaduron, terminoleg, a'r proffesiwn cyfieithu, gyda'r nod o gyhoeddi gweledigaeth ar gyfer dyfodol i'r maes yn ystod 2019-20.
13.2 Cefnogi cynhyrchu rhagor o adnoddau geiriadurol, corpws a therminolegol o ansawdd uchel i gefnogi dysgwyr a siaradwyr rhugl.	Byddwn yn parhau i datblygu polisi i gwmpasu'r gwahanol elfennau ar seilwaith ieithyddol y Gymraeg e.e. corpora, geiriaduron, terminoleg, a'r proffesiwn cyfieithu, gyda'r nod o gyhoeddi gweledigaeth ar gyfer dyfodol i'r maes yn ystod 2019-20. Bydd y datblygiadau hyn yn rhoi'r ffocws ar y defnyddiwr, yn unol â'r datganiad ysgrifenedig a gyhoeddwyd ar 5 Rhagfyr 2018: https://beta.llyw.cymru/datganiad-ysgrifenedig-dyfodol-seilwaith-ieithyddol-y-gymraeg-datblygu-chydlynu Rydym yn ariannu rhagor o ddatblygiadau o ran technolegau iaith a thestun. Bydd hyn yn cynnwys corpora o ddata er mwyn hyfforddi datblygiadau cyfieithu, lleferydd-i-destun a deallusrwydd artiffisial newydd.
13.3 Parhau i gefnogi cyfieithwyr a chyfieithwyr ar y pryd Cymraeg fel bod gan y sector y gallu i fodloni'r galw cynyddol am wasanaethau cyfieithu achrededig o safon, a bod y systemau diweddaraf a ddefnyddir o ran cyfieithu peiriant ar gael i'r sector i wella cywirdeb, cyflymder a chysondeb cyfieithu.	Mae dyfodol y proffesiwn cyfieithu yn un o'r themâu dan sylw wrth i ni ddatblygu polisi ar gyfer seilwaith ieithyddol y Gymraeg. Byddwn yn parhau i weithredu'r Cynllun Gweithredu Technoleg Cymraeg, a gyhoeddwyd ar 23 Hydref 2018, sy'n ymdrin â'r dechnoleg sydd ar gael i helpu gwaith cyfieithwyr. Eleni bydd pwyntiau gweithredu lu y cynllun yn dechrau cael eu rhoi ar waith, a bydd cyhoeddiadau'n cael eu gwneud gydol y flwyddyn fel y bo'n briodol. Byddwn hefyd yn parhau i gefnogi Cymdeithas Cyfieithwyr Cymru, sy'n cefnogi ac yn achredu cyfieithwyr yng Nghymru.

14. Cynllunio ieithyddol

Ein nod: sefydlu cynllunio ieithyddol a hybu'r iaith yn genedlaethol, yn rhanbarthol ac yn lleol fel elfennau hanfodol, gan ddeall dwyieithrwydd ac anghenion siaradwyr Cymraeg yn well a'u cefnogi.

Amcan 2017–21	Blwyddyn adrodd 2019–20
14.1 Sefydlu bwrdd rhaglen i sefydlu egwyddorion cynllunio ieithyddol a'r weledigaeth o gael miliwn o siaradwyr Cymraeg erbyn 2050 ar draws gwaith y Llywodraeth.	Byddwn yn cynnal cyfarfodydd y Bwrdd unwaith y tymor i adolygu cynnydd yn erbyn *Cymraeg 2050*. Caiff y Bwrdd ei ddefnyddio hefyd fel cyfrwng i brif-ffrydio egwyddorion *Cymraeg 2050* i holl feysydd gwaith y Llywodraeth.
14.2 Lansio rhaglen hyfforddi genedlaethol – Deall Dwyieithrwydd.	Gweler 6.4. Arwain Mewn Cenedl Ddwyieithog: Bydd y rhaglen ymwybyddiaeth iaith gritigol hon yn canolbwyntio yn y lle cyntaf ar ddatblygu arweinwyr newydd yn y sector cyhoeddus yng Nghymru. Mae'n defnyddio strwythurau AcademiWales, a bydd yn dechrau ar sail arbrofol yn chwarter cyntaf 2019 gyda'r gobaith o'i ehangu yn dilyn adborth o'r arbrawf cyntaf hwn. Ystyriwn fod llawer o agweddau eraill ar ein gwaith hefyd yn rhan o'r rhaglen hon e.e. agweddau ar raglen Cymraeg i Blant, Hyfforddiant Defnydd Iaith (Rhaglen o ymyraethau i feithrin agweddau cadarnhaol tuag at yr iaith a chynyddu'r defnydd anffurfiol ohoni mewn ysgolion), y Siarter Iaith, a'r Polisi Trosglwyddo y cyfeirir ato uchod.
14.3 Gweithio gydag awdurdodau lleol i gefnogi eu hymdrechion i adeiladu capasiti i gynllunio ar gyfer y Gymraeg, gan eu cefnogi yn y gwaith o weithredu a chyd-gordio y strategaethau sirol ar gyfer hybu'r Gymraeg, Cynlluniau Strategol y Gymraeg mewn Addysg, a'u dyletswyddau o dan Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015.	Byddwn yn parhau i brif ffrydio'r Gymraeg i waith adrannau eraill yn Llywodraeth Cymru sy'n ymwneud â'r targed hwn.

15. Gwerthuso ac ymchwil

Ein nod: parhau i adeiladu ar ein tystiolaeth am y Gymraeg a'i siaradwyr fel sail ar gyfer asesu effeithiolrwydd ein hymyriadau a datblygu polisi ar gyfer y Gymraeg.

Amcan 2017–21	Blwyddyn adrodd 2019–20
15.1 Parhau i ddatblygu ein sail dystiolaeth, a nodi cyfleoedd i gydweithio gyda phartneriaid ymchwil yng Nghymru a thu hwnt pryd bynnag y mae hynny'n bosibl.	Bydd Gwasanaethau Gwybodaeth a Dadansoddi Llywodraeth Cymru yn cydweithio ag Is-adran y Gymraeg a swyddogion polisi eraill i weithredu'r Cynllun Tystiolaeth ar gyfer y Gymraeg 2019-20. Mae'r Cynllun yn cynnwys gwerthusiad o'r Siarter Iaith, astudiaeth ymchwil ar y Gymraeg a'r economi, ac adolygiad o'r Cynllun Grantiau i Hybu a Hyrwyddo'r Defnydd o'r Gymraeg. Byddwn hefyd yn cydweithio â swyddogion polisi ar werthusiad o'r Cyfnodau Sabothol i ymarferwyr, ac yn cyfrannu at y sail dystiolaeth ar gyfer adolygu diffiniadau a chategorïau ysgolion yn ôl eu darpariaeth ieithyddol. Byddwn yn datblygu Fframwaith Gwerthuso ar gyfer y *Cymraeg 2050*, i gefnogi'r broses o gynllunio tystiolaeth y tu hwnt i 2019-20. Bydd y gwaith o brif-ffrydio'r Gymraeg ar draws gweithgaredd ymchwil y Llywodraeth yn parhau, gyda phwyslais yn 2019-20 ar ddwyn ynghyd yr hyn yr ydym wedi ei ddysgu o'r gwaith prif-ffrydio dros y blynyddoedd diwethaf, fel sail ar gyfer datblygu pellach. Byddwn yn parhau i feithrin a chynnal partneriaethau ymchwil yng Nghymru a thu hwnt drwy gyflwyno mewn cynadleddau lle bo hynny'n bosibl, a thrwy gyfrannu at y cydweithio sy'n gysylltiedig â'r Memorandwm Cyd-ddealltwriaeth newydd â Chymuned Ymreolus y Basgiaid. Byddwn yn parhau i geisio meithrin capasiti ymchwil at y dyfodol drwy ddarparu cefnogaeth i ysgoloriaethau doethurol ym maes dysgu iaith.

Amcan 2017–21	Blwyddyn adrodd 2019–20
15.2 Archwilio ffyrdd o ychwanegu at ein dealltwriaeth o brofiadau ieithyddol siaradwyr yn ystod eu hoes. Byddwn hefyd yn archwilio dulliau o gasglu gwybodaeth ynghylch defnydd siaradwyr o'r Gymraeg drwy Arolygon Defnydd Iaith.	Bydd Gwasanaethau Gwybodaeth a Dadansoddi Llywodraeth Cymru yn dadansoddi Astudiaeth Hydredol y Swyddfa Ystadegau Gwladol, gan edrych ar ddata Cyfrifiad Poblogaeth a Thai o 1971 tan 2011. Nod y gwaith fydd edrych i weld sut y mae gallu unigolion yn y Gymraeg yn newid dros amser, a nodweddion y bobl hynny er mwyn deall yn well ar ba adegau yn eu bywydau y mae hyn fwyaf tebygol o ddigwydd. Byddwn hefyd yn defnyddio data gweinyddol maes addysg er mwyn deall mwy am a yw plant sydd yn cael eu hasesu yn Gymraeg (iaith gyntaf) yn saith mlwydd oed wedyn yn mynd ymlaen i dderbyn eu haddysg drwy gyfrwng y Gymraeg ai peidio, hyd at ddiwedd eu cyfnod addysg statudol a thu hwnt. Bydd Gwasanaethau Gwybodaeth a Dadansoddi Llywodraeth Cymru yn cydweithio ag Is-adran y Gymraeg ac eraill sy'n defnyddio data am y Gymraeg i ddeall eu blaenoriaethau o ran cynnal arolwg defnydd iaith yn y dyfodol. Y bwriad fydd cynnal arolwg defnydd iaith o fis Gorffennaf 2019 tan ddiwedd mis Mawrth 2021.